

Original Article (Mixed)

Designing an educational model based on identity development with an Iranian-Islamic approach for primary school students.

Ali Oladhamzehzadeh¹ , Masoumeh Oladiyan² , Mahmoud Safari³

1- Department of Educational Management, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran

2- Assistant Professor, Department of Educational Management, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran

3- Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran

Receive:

21 April 2023

Revise:

25 June 2023

Accept:

03 September 2023

Abstract

The aim of the current research is to design an educational model based on identity development with an Iranian-Islamic approach for elementary school students in district five of Tehran. According to its purpose, the research method is applicable, and in terms of its implementation, it is mixed (qualitative-quantitative). The statistical population in the qualitative section includes 20 experts from the academic community and students' performance evaluation specialists, and in the quantitative section, it includes principals, assistants, teachers and staff of elementary schools in District five of Tehran. Collecting data in the qualitative part carried out by means of semi-structured interviews with members of the statistical population and using a purposeful sampling method through the snowball approach, and collecting data in the quantitative part through a researcher-made questionnaire with 217 members of the statistical population who were selected by random sampling. The open, axial and selective coding and MAXQDA software was used in the data analysis of the qualitative part, and SPSS 16 and Smart PLS software were used in the quantitative part, and the data was analyzed in the inferential analysis using the factor analysis method. The identified factors were extracted in the form of 9 dimensions and 61 components. The dimensions of the educational model based on the identity development of students with the Iranian-Islamic approach include educational goals and content, teaching and learning methods, instructors and teachers, cultural factors, social factors, psychological factors, media, educational factors, and family factors. Based on the results of quantitative analysis, all dimensions and components of the model were valid and the model has a good fit.

Keywords:

educational model, identity development, Iranian-Islamic approach, elementary school students, District five of Tehran.

Please cite this article as (APA): Oladhamzehzadeh, A., oladiyan, M., & Safari, M. (2024). Designing an educational model based on identity development with an Iranian-Islamic approach for primary school students.. *Management and Educational Perspective*, 6(1), 17-38.

Publisher: Iranian Business Management Association	https://doi.org/10.22034/jmep.2023.408353.1219	
Corresponding Author: Masoumeh Oladiyan	20.1001.1.27169820.1403.6.1.4.9	
Email: z.motahhariwisdompaper@gmail.com	Creative Commons: CC BY 4.0	

Extended abstract

Introduction

The recognition and credibility of each person is due to his identity and includes spiritual and material ties, which play a fundamental role in various national, religious, economic, social and cultural aspects of the people of a country (Akbari, 2020). Acquiring an individual's identity begins at birth and throughout human life and includes an inner feeling that creates integrity and continues in a person in such a way that he can communicate with his past with the help of it. Identification of people starts from adolescence and youth and continues until adulthood (Haghighat, 2018).

Islam has made the base of nature as the basis of its identity for humans; in the sense that man defines his identity in harmony with what is naturally entrusted to him; in Islam, according to the principle of nature, a human being is born in the beginning, while he actually has no understanding, no imagination, no recognition, and no human tendency; at the same time, he comes into the world with existential dimensions in addition to animal dimensions, which are the basis of second understanding. These are the dimensions that are gradually a series of abstract ideas and confirmations and in logical and philosophical terms are the main human thinking, and any logical thinking is impossible without them, and a series of Alevi tendencies arise in humans, and these are the dimensions that considers the main basis of identity and personality in human (Ghalamkarian et al, 2022).

Based on this, the researcher answers the main question that what the educational model based on the development of identity with the Iranian-Islamic approach for elementary school students in District five of Tehran is.

Theoretical Framework

Identity means "who to be" and comes from the natural human need to be recognized and introduced to something or somewhere. This sense of belonging has an inherent foundation in human existence. The fulfillment of this need causes individual "self-awareness" in humans, and the satisfaction of the sense of belonging among a human group determines the collective and common self-awareness or the native or national identity of that human group. Therefore, identity can be defined in individual and national terms.

The basis of human and national identity means having a common awareness and feeling of belonging to the land of literature, language, religion, past achievements and heritage (Mehrabi Koshki et al, 2016). In building national identity and changing its layers, endogenous political developments such as ideology, culture, thought, crisis and national security play a role in the identity of the Iranian people and the ruling system of the world. Due to its geographical location, the historical land of Iran has been the center of various cultures and civilizations, and this situation has become the basis for identity diversity in our country (Farzbod et al, 2018).

Tokoz Goktepe & Kunt (2021) investigated the barriers to creating a teacher's normative identity: a case study in Turkey. This study provides insight into the formation of a new teacher's professional identity when working in a conflict zone. Written narratives, informal interviews, observation notes, university supervisor observations, and a teaching notebook were used to examine developing professional identity. The findings suggest that, under extreme conditions, individuals may adapt and find ways to mitigate the effects of a challenging society and other disadvantages. Imagined identity can play a powerful role in mediating external problems created in identity development.

Rashedi et al, (2020) examined the views of experts regarding the factors affecting the formation of the Iranian-Islamic identity of young people based on their lived experience. In the process of text analysis and coding, 5 general concepts and 12 subcategories were

counted. The findings of the research showed several concepts and categories, including individual factors (developmental tasks and self-confidence), family factors (family growth-oriented functioning, efficient family characteristics and dysfunctional relationships in the family), cultural factors (opportunities and threats of the educational system, and cultural facilitator factors), social factors (respect for subcultures and identity-building patterns), and political-economic factors (weakness of political trust and macrosystem support).

Research Methodology

This research is applicable in terms of purpose, and mixed (qualitative-quantitative) in terms of execution method. The statistical population in the qualitative section includes 20 experts from the university scientific community and students' performance evaluation experts. The statistical population in the quantitative section includes all principals, assistants, teachers and staff of elementary schools in district five of Tehran, who are employed in 2019 and their number is 500. In order to estimate the required sample size in the quantitative part of the research, Cochran's formula was used and 217 people were selected as a sample from all the employees and education managers of District five of Tehran and all elementary schools of the district. The sampling method in the qualitative part of the current research is purposeful through the snowball approach. The method of data collection in the qualitative part was carried out using semi-structured interviews with the members of the statistical community. Open, central and selective coding method was used to analyze the interviews and selected documents, and the method of data collection was done in the quantitative section through a researcher-made questionnaire based on the results of the qualitative section.

Research Findings

Data analysis was done in the qualitative part using MAXQDA software, and the factor analysis method and SPSS 16 and Smart PLS software were used in the quantitative part. The identified factors were extracted in the form of 9 dimensions and 61 components. The dimensions of the educational model based on the identity development of students with the Iranian-Islamic approach include educational goals and content, teaching and learning methods, trainers and teachers, cultural factors, social factors, psychological factors, media, educational factors, and family factors. Based on the results of quantitative analysis, all dimensions and components of the model were valid and the model has a good fit.

Conclusion

The current research was conducted with the aim of designing an educational model based on identity development with an Iranian-Islamic approach for elementary school students in District five of Tehran. The results of this research are consistent with the results of Jackson et al, (2021), Karimi (2018), Choi et al, (2021), Ismaeili Joshghani (2020), Abbas Hashemi et al, (2019), and Verhoeven et al, (2019). Jackson et al, (2021) stated that grandparents of ethnic minorities play a vital role in the lives of their grandchildren. The important role of ethnic minority grandparents which have been studied but at the same time not assumed is their performance in the racial-racial socialization and identity development of their grandchildren. The results showed that the grandparents of the ethnic minority from a young age and continued living during the multiracial participants have undertaken two focal processes in the process of racial and grandchild socialization of their grandchildren: as beacons of cultural socialization and single center goalkeepers.

According to the obtained results, it is suggested that the people involved in the education system and the policy makers in the field of children provide solutions to strengthen the two aspects of Iranianness and Islam in the educational content provided in schools. It is

suggested that the participation of families and teachers in the educational processes in schools should be taken care of by the education officials, and cultural incentive programs should be defined and designed in this regard. It is suggested that seminars and conferences be held to inform family members and teachers and school principals about the aspects of Iranian-Islamic identity.

علمی پژوهشی (آمیخته)

طراحی مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی - اسلامی دانش آموزان مقطع ابتدایی

علی اولادحمزه زاده^۱ ID، معصومه اولادیان^۲ ID، محمود صفری^۳ ID

۱- گروه مدیریت آموزشی، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران

۲- استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران

۳- استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر طراحی مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی - اسلامی دانش آموزان مقطع ابتدایی می باشد. روش پژوهش با توجه به هدف آن، کاربردی و از حیث شیوه اجرا، آمیخته (کیفی - کمی) می باشد. جامعه آماری در بخش کیفی شامل ۲۰ نفر از خبرگان جامعه علمی دانشگاهی و متخصصان بررسی عملکرد دانش آموزان و جامعه آماری بخش کمی شامل ۲۱۷ نفر از مدیران، معاونین، معلمان و کارکنان مدارس مقطع ابتدایی منطقه پنج شهر تهران می باشد. گردآوری داده ها در بخش کیفی با استفاده از مصاحبه های نیمه ساختاریافته از اعضای جامعه آماری و با روش نمونه گیری هدفمند از طریق رویکرد گلوله برفی و گردآوری داده ها در بخش کمی طی پرسشنامه محقق ساخته از بین اعضای جامعه آماری که با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده بودند، صورت گرفت. در تجزیه و تحلیل داده های بخش کیفی از کدگذاری باز و محوری و انتخابی و از نرم افزار MAXQDA2020 و در بخش کمی از نرم افزار SPSS 16 و Smart PLS استفاده شد و همچنین در تحلیل استنباطی به روش تحلیل عاملی، به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شد. عوامل شناسایی شده در قالب ۹ بعد و ۶۱ مؤلفه استخراج شد. ابعاد مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی - اسلامی دانش آموزان شامل اهداف و محتوای آموزشی، روش های یاددهی و یادگیری آموزشی، مربیان و معلمان، عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی، عوامل روانی، رسانه ها، عوامل تربیتی و عوامل خانوادگی می باشد. بر اساس نتایج تحلیل کمی، تمامی ابعاد و مؤلفه های مدل دارای اعتبار بودند و مدل از برازش مناسب برخوردار است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۰۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۴/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۲

کلید واژه ها:

مدل آموزشی،
توسعه هویت،
رویکرد ایرانی - اسلامی،
دانش آموزان مقطع ابتدایی،
منطقه پنج تهران.

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): اولادحمزه زاده، علی، اولادیان، معصومه، صفری، محمود. (۱۴۰۳). طراحی مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی - اسلامی دانش آموزان مقطع ابتدایی. فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش. ۱۷-۳۸. (۱)۶.

	https://doi.org/10.22034/jmep.2023.408353.1219	ناشر: انجمن مدیریت کسب و کار ایران
	20.1001.1.27169820.1403.6.1.4.9	نویسنده مسئول: معصومه اولادیان
	Creative Commons: CC BY 4.0	ایمیل: z.motahhariwisdompaper@gmail.com

مقدمه

شناسایی و اعتبار هر فرد ناشی از هویت او و شامل تعلقات معنوی و مادی است که در ابعاد مختلف ملی، مذهبی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افراد یک کشور نقش اساسی دارد (Akbari, 2020). کسب هویت فردی از بدو تولد و در طول زندگی بشر آغاز می‌شود و شامل احساس درونی است که در فرد ایجاد یکپارچگی و تداوم می‌کند به گونه‌ای که او می‌تواند به کمک آن با گذشته خود ارتباط برقرار کند. هویت یابی افراد از دوران نوجوانی و جوانی آغاز و تا دوران بزرگسالی ادامه می‌یابد (Haghighat, 2018). یکی از چالش‌های مهم دوره نوجوانی و جوانی پاسخگویی به پرسش «من کیستم» است که جایگاه فرد را در عرصه زندگی و جامعه مشخص می‌کند. تعیین هویت در حیطه چارچوبی مشخص، موجب می‌شود که فرد به صورت مناسب با معنا و پایدار با دیگران ارتباط برقرار کند. افراد در دوره جوانی برای تحکیم و در صورت نیاز بازسازی هویت خود، نیاز به روابط دوستانه و صمیمی با دیگران دارند تا به استقلال و خودمختاری دست یافته و نقش‌های بزرگسالی را بپذیرند (Rashedi et al, 2020).

مفهوم سازی «خود» از تمرکز بر امر شخصی گرفته تا امر اجتماعی و شامل انواع ساختارها و معیارها برای تعریف ویژگی‌های آن، بارها تکرار شده است. در واقع، خودپنداره یکی از حوزه‌های مورد مطالعه در روان‌شناسی است و با تمرکز بر پرسش‌هایی مانند «من کیستم؟» با تحقیقات در توسعه هویت مرتبط است. اولین مطالعات هویت از روان‌شناسی اجتماعی با نظریه کلاسیک هویت اجتماعی (Tajfel & Turner, 1979) سرچشمه می‌گیرد که به روش‌هایی می‌پردازد که خودپنداره تحت تأثیر گروه‌های اجتماعی قرار می‌گیرد و اینکه چگونه احساس تعلق فرد به آن گروه‌ها می‌تواند منبع غرور، اعتماد به نفس و افتخار باشد. هویت‌های اجتماعی، با این حال، به تعداد بی‌شماری از نظام‌های اعتقادی که با هر گروه می‌آیند نیز گره خورده است. گاهی اوقات سیستم‌های اعتقادی همپوشانی دارند. در موارد دیگر، افراد با ناهماهنگی شناختی یا ناراحتی روانی زمانی که سیستم‌های باور متقابل گروهی ناسازگار هستند، مواجه می‌شوند. در پاسخ، افراد ممکن است با پیوستن به گروه‌هایی که از باورهای موجود آنها حمایت می‌کنند، ناراحتی را محدود کنند. وابستگی‌های گروهی حمایت اجتماعی و احساس تعلق را ارائه می‌دهند. آن‌ها همچنین به افراد کمک می‌کنند تا اهدافی را که در غیر این صورت انجام نشده است، انجام دهند (Pasha-Zaidi & Odeh, 2019). اخیراً، تحقیقات روان‌شناسی مثبت گرا نیز مسئله هویت و رابطه آن با بهزیستی را مورد بررسی قرار داده‌اند. در پیوند حوزه‌های روان‌شناسی مثبت با هویت اجتماعی، تأکید بر راه‌هایی است که در آن افراد هویت سالمی را ایجاد می‌کنند (Rodrigues et al, 2016) و اینکه چگونه این هویت‌های اجتماعی به شکوفایی هویت دانش آموزان کمک می‌کنند.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، مدیران و برنامه‌ریزان آموزش و پرورش توجه زیادی به ترویج تربیت دینی در بین دانش آموزان نمودند و بر اساس اصول نظام آموزش و پرورش به توسعه فعالیت‌های پرورشی و تربیت دینی دانش آموزان پرداخته شد. مسئله بسیار مهمی که مطرح است این است که دانش آموزان در مقاطع ابتدایی بشدت تحت تأثیر متغیرهای مداخله گر تربیتی قرار می‌گیرند، لذا توسعه هویت دینی و ایرانی در بین مدارس ابتدایی یک مسئله جدی پیشروی آموزش و پرورش است (Eltyaminiya & rezaei ardani, 2022). از جمله رویکردهایی که نسبت به هویت انسان دارای نظرگاه خاص هستند، رویکرد اسلامی است که انسان را با هویتی فراتر از یک وجود جسمانی و دنیایی مطرح می‌کند و هویتی روحانی، ابدی و کمال گرایانه برای انسان متصور است. اسلام پایگاه فطرت را پایگاه هویت بخشی‌اش

به انسان قرار داده است؛ به این معنا که انسان هماهنگ با آنچه به صورت فطری در نهاد وی به امانت گذاشته شده هویت خویش را تعریف می‌کند؛ در اسلام بنا بر اصل فطرت، انسان در آغاز که متولد می‌شود، در عین اینکه بالفعل نه درکی دارد و نه تصویری و نه تصدیقی و نه گرایشی انسانی، در عین حال با ابعادی وجودی علاوه بر ابعاد حیوانی به دنیا که پایه معقولات ثانیه می‌آید. همان ابعاد است که تدریجاً یک سلسله تصورات و تصدیقات انتزاعی و به تعبیر منطقی و فلسفی اصلی تفکر انسانی است و بدون آنها هر گونه تفکر منطقی محال است و یک سلسله گرایش‌های علوی در انسان به وجود می‌آید و همین ابعاد است که پایه اصلی هویت و شخصیت انسانی انسان به شمار می‌رود (Ghalamkarian et al, 2022).

اسلام در حال حاضر سریعترین دین در حال رشد جهان است و پیش بینی می‌شود تا سال ۲۰۷۰ تعداد مسلمانان از مسیحیان بیشتر شود. همزمان با این افزایش، تحقیقات در مورد تحصیلات اسلامی در حال افزایش است و موضوعاتی از هویت اسلامی، آموزش و یادگیری، شهروندی، بودجه مدرسه، روابط اجتماعی، هویت اسلامی و رهبری را بررسی نموده‌اند (Brooks & Ezzani, 2022). تحقیق در مورد این مسائل برای درک تنوع بین مدارس اسلامی در سطح جهان و روش‌های بی شماری که رهبران مدارس اسلامی کار روزانه خود را تصور می‌کنند. ضروری است. این بینش‌ها در مورد رهبری مدارس اسلامی به ویژه برای رسیدگی به نیازهای دانش آموزان مسلمان اقلیت شده و نژادی در کشورهای اقلیت مسلمان و درک تجربیات دانش آموزان مسلمان در کشورهای اکثریت مسلمان بسیار حیاتی است. اگرچه برخی مطالعات تجربی در مورد رهبری مکاتب اسلامی وجود دارد، اما تعداد کمی از مطالعات وجود دارد که به بررسی جایگاه هویت اسلامی در بین دانش آموزان می‌پردازد. این تحقیقات هدفمند برای ابهام زدایی از مدیریت مدارس اسلامی، که در آن گفتمان‌های ضد اسلامی، رهبران اسلامی را مستبد، ستمگر و ناعادلانه قرار می‌دهند و مدارس اسلامی را به عنوان مکان‌هایی برای تلقین، رادیکالیزه کردن، و گسترش خصومت نسبت به هنجارهای غربی و گسترش خصومت نسبت به هنجارهای غربی و غیره بسیار مهم هستند. رشد و توسعه هویت یک وظیفه مهم در نظام آموزشی است. مدارس پیام‌هایی از طریق راهبردهای آموزشی، انتظارات معلمان و هنجارهای همسالان به دانش آموزان منتقل می‌کنند (Verhoeven et al, 2019). نتیجه مهمتر اینکه نمایان گشت که مدارس و معلمان اغلب از راه‌های مختلفی ممکن است بر رشد هویت دانش آموزان تأثیر بگذارند که اغلب خود نیز از آن بی اطلاع هستند. اینک با این تفصیل، می‌توان گفت که مدرسه نقش مهمی در تشکیل و توسعه هویت دارد. سؤال اینجاست که اگر خواستار توسعه هویت از طریق مدارس باشیم آن مدرسه باید دارای چه قالبی باشد. از آنجا که کشورما، جامعه‌ای مسلمان است نقش مدرسه برای دستیابی به اهداف تربیتی و پرورشی مورد اشاره در دین مبین اسلام بسیار بارز است. (Nahoki Abdolsalam et al, 2016). شکل‌گیری هویت اسلامی - ایرانی دانش آموزان یکی از مهمترین دغدغه‌های نظام آموزش و پرورش محسوب می‌شود. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با تأکید به این مهم مدرسه را جلوه‌ای از تحقق مراتب حیات طیبه کانون عرضه خدمات و فرصت‌های تعلیم و تربیتی، زمینه ساز درک و اصلاح موقعیت توسط دانش آموزان و تکوین و تعالی پیوسته هویت آنان براساس نظام معیار اسلامی در چارچوب نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران می‌شناسد. بر این اساس محقق به این سؤال اصلی که مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی - اسلامی دانش آموزان مقطع ابتدایی چه می‌باشد؟ می‌پردازد.

ادبیات نظری

هویت به معنی «چه کسی بودن» است و از نیاز طبیعی انسان به شناخته شدن و شناسانده شدن به چیزی یا جایی برمی آید. این حس تعلق، بنیادی ذاتی در وجود انسان دارد. برآورده شدن این نیاز، "خودآگاهی" فردی را در انسان سبب می شود و ارضای حس تعلق میان یک گروه انسانی، خودآگاهی جمعی و مشترک یا هویت بومی یا ملی آن گروه انسانی را تعیین می کند. لذا هویت در قالب فردی و ملی قابل تعریف است. هویت فردی شامل ویژگیهای شخصیتی یک فرد است که این ویژگیها موجب تمایز او از دیگری می شود. در حقیقت ابعاد مختلف شخصیت یک فرد هویت آن فرد را مشخص می کند و اما هویت ملی عبارتست از باز تولید و باز تغییر دائمی الگوی ارزشها، نمادها، خاطرات، اسطورهها و سنتهایی که میراث متمایز ملتها را تشکیل می دهند. هویت ملی مفهومی است که سعی می کند تعارضات موجود در هویت های گروهی را به نوعی کاهش داده و آنها را در ذیل یک هویت بالاتر یعنی هویت ملی همگرا سازد. از اینرو هویت ملی در نهایت جنبه غالب و مسلط دارد و سایر خرده هویت ها در ذیل آن قرار می گیرند (Nahoki Abdolsalam et al, 2016). اگر انسان یا ملتی از خودش خودآگاهی مناسبی داشته باشد، اعتمادبه نفسش زیاد می شود و خوب تصمیم می گیرد. از نظر بیرونی، اگر هویت مناسبی برای انسان یا ملت تعریف شود، نوع رابطه دیگران با آن انسان یا ملت مناسب و مداوم خواهد شد (Gheysari et al, 2016).

اساس هویت انسانی و ملی به معنای داشتن آگاهی مشترک و احساس تعلق افراد به سرزمین ادبیات زبان دین و مذهب دستاوردها و میراث گذشته است (Mehrabi Koshki et al, 2016). در ساخت هویت ملی و تغییر لایه های آن تحولات سیاسی درون زا از قبیل ایدئولوژی فرهنگ اندیشه و بحران و امنیت ملی در هویت مای ایرانی و نظام حاکم بر جهان نقش دارند. سرزمین تاریخی ایران به سبب موقعیت جغرافیایی اش کانون فرهنگها و تمدنهای گوناگون بوده و این وضعیت زمینه ساز تنوع هویتی در کشور ما شده است (Farzbad et al, 2018). در نگرش اسلامی، تأکید خداوند متعال بر تألیف قلوب رفع اختلافات قومی- نژادی و ایجاد انسجام و همبستگی، آزادی و عدالت اجتماعی و توجه به تنوعات فرهنگی- هویتی در اسلام و حقوق آنها به عنوان شهروندانی برابر مبین اهمیت جنبه های مختلف هویت است. پژوهش های متعددی همبستگی مثبت بین عواملی مانند تعلق اجتماعی، وضعیت تأهل، سطح اجتماعی و اقتصادی، محرومیت نسبی، سرمایه اجتماعی و جهت گیری مذهبی و خودباوری ملی را با هویت ملی و قومی نوجوانان و جوانان گزارش می کنند. ایرانیان پس از ورود اسلام به کشور و پذیرش و جذب آن با استفاده از ویژگیهای اخلاقی فرهنگ ایرانی توانستند همراه با تحکیم هویت ایرانی به هویت دینی خود معنای جدیدی ببخشند و فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی را بارور کنند (Rashedi et al, 2020).

تحقق الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت مبتنی بر انعکاس آرمانها و اهداف نظام با اتکا به پشتوانه های حقوقی و شرعی، تبیین کننده نگاهی سیستمی مشتمل بر تعیین اجزای مرتبط و ترسیم چگونگی ارتباط آنها، دارا بودن قابلیت تطبیق و دسترسی و بهره مندی از قابلیت پایداری و بقای تمدن اسلامی می باشد. در پرتو آرمانهای اصیل انقلاب و همچنین امیدهای نهفته در سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران، طراحی الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت را می توان به مثابه سنگ زیرین هر تلاش عالمانه جهت رشد و تعالی همه جانبه کشور تلقی نمود. مستندات تاریخی و روند شکل گیری استعمار غرب، حاکی از آن است که استعمار، همواره به عنوان مهمترین روش تحقق اهداف خود به ایجاد تغییرات

ارزشی، فرهنگی و اجتماعی در کشورهای اسلامی و تحت سلطه پرداخته است و توسعه غربی با دامن زدن به تضادها و ایجاد و تحکیم ارتباطات عمودی، الفت درونی جوامع انسانی را عملاً سست می کند (Azizi et al, 2018)

پیشینه پژوهش

(Shahamiri et al, 2022) به بررسی شناسایی مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی-اسلامی به منظور ارتقاء فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش براساس روش دلفی پرداختند. یافته‌های تحقیق نشان داد که بر اساس منابع اسلامی سبک زندگی اسلامی ایرانی شامل ابعاد اخلاقی، اجتماعی، اقتصادی، زیستی و علمی می‌شود. یافته‌های مرحله اول دلفی نشان داد که شاخص‌های فراهم نمودن زمینه ارائه نظرات متفاوت در عرصه برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان، توانمند کردن مدارس و مراکز آموزشی برای برنامه ریزی و مدیریت برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان و کاهش خطرپذیری‌ها در عرصه سرمایه گذاری آموزشی حذف شدند. در مرحله دوم آزمون دلفی خبرگان تمام شاخص‌های مدل برنامه‌ها و فعالیت‌های انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش ایران را تأیید کردند.

(Tokoz Goktepe & Kunt, 2021)، به بررسی موانع ایجاد هویت هنجاری معلم: مطالعه موردی در ترکیه؛ پرداختند. این مطالعه بینش در مورد شکل گیری هویت حرفه‌ای معلم جدید هنگام کار در یک منطقه درگیری را ارائه می‌دهد. از روایت‌های مکتوب، مصاحبه‌های غیررسمی، یادداشت‌های مشاهده، مشاهدات ناظر دانشگاه و یک دفترچه یادداشت آموزشی برای بررسی هویت حرفه‌ای در حال رشد استفاده شد. یافته‌ها حاکی از آن است که، در شرایط شدید، افراد ممکن است سازگار شوند و راه‌هایی برای کاهش اثرات یک جامعه چالش برانگیز و سایر معایب پیدا کنند. هویت تصور شده می‌تواند نقشی قدرتمند در میانجیگری مشکلات بیرونی ایجاد شده در رشد هویت داشته باشد.

(Choi et al, 2021)، به بررسی توسعه هویت دانشجویان دکترا به عنوان محققان علوم تربیتی: بررسی ادبیات و پیامدها؛ پرداختند. براساس مضامین مشتق شده از فرآیند کدگذاری، یافته‌های خود را مطابق با چارچوبی سازمان دادند که توسعه هویت فردی را در رابطه با یک سیستم فعالیت بزرگتر روشن می‌کند. با نگاهی به مقالات مرور شده محققان، هویت دانشمندی به عنوان شناخت خود و دیگران از داشتن و نشان دادن سطح کافی شایستگی، اعتماد به نفس، استقلال و اختیار در رابطه با فعالیت‌ها، محصولات و جوامع علمی پدیدار شد. دانش آموزان در مبارزه با چندین هویت (به عنوان مثال دانشجویی، حرفه‌ای) و به دلیل عدم تطابق ادراک شده بین تصور ایده آل دانشجویان از دانشمند و آنچه برای آنها قابل دستیابی است، معمولاً در سفر خود به سمت دانشمند شدن و دانشمند بودن تنش‌هایی را تجربه می‌کنند. تنش‌ها ممکن است به عنوان کاتالیزور برای توسعه هویت به عنوان دانشمند برای دانشجویان عمل کنند، به ویژه هنگامی که آژانس دانشجویی از طریق تجربیات فرعی رسمی و کمتر در همه جا از برنامه‌های دکترا دانشجویان پشتیبانی می‌شود.

(Rashedi et al, 2020) به بررسی دیدگاه متخصصان درخصوص عوامل مؤثر بر شکل گیری هویت ایرانی-اسلامی جوانان براساس تجربه زیسته آنان پرداختند. در فرایند تحلیل متن و انجام مراحل کدگذاری، ۵ مفهوم کلی و ۱۲ زیرمقوله احصاء شد. یافته‌های پژوهش بیانگر مفاهیم و مقوله‌های متعددی از جمله عوامل فردی (تکالیف رشدی و خودباوری)، عوامل خانوادگی (کارکرد رشدمحور خانواده، ویژگی‌های خانواده کارآمد و ناکارآمدی روابط در

خانواده)، عوامل فرهنگی (فرصت‌ها و تهدیدهای نظام آموزشی و عوامل تسهیل کننده فرهنگی)، عوامل اجتماعی (احترام به خرده فرهنگ‌ها و الگوهای هویت‌ساز) و عوامل سیاسی - اقتصادی (ضعف اعتماد سیاسی و حمایت‌های کلان‌سیستم) بود.

(Ismaeili Joshghani, 2020)، به بررسی طراحی مدل سبک زندگی ایرانی-اسلامی با رویکرد جامعه شناختی، پرداختند. نتایج نشان داد چهار مقوله محوری روابط انسانی و اجتماعی با ۱۰ مؤلفه و مقوله نگرشها و ارزشها با ۵ مؤلفه و عوامل محیطی با سه مؤلفه و عوامل فردی با ۱۰ مؤلفه تأثیر گذارترین عوامل در تبیین مدل سبک زندگی ایرانی - اسلامی به شمار می‌آیند. با آزمون این مدل در قومیت‌های گوناگون تفاوت‌هایی در مدل سبک زندگی اقوام ایرانی مشاهده شد.

(Abbas Hashemi et al, 2019) به بررسی طراحی الگو برای پرورش هویت چند فرهنگی دانش‌آموزان ابتدایی شهر تهران پرداختند. یافته‌ها نشان داد که ابعاد و مولفه‌های پرورش هویت چندفرهنگی ۹ بعد و ۲۸ مؤلفه دارد که شامل شناخت هویت فرهنگی (تاریخ و حافظه فرهنگی، جغرافیای فرهنگی، دیانت، زبان و نظام اجتماعی)، محتوی (محتوای عاطفی، روانی و شناختی)، معلم (پداگوژی معلم و کلاس‌های ضمن خدمت)، زمان (رسمی و غیررسمی)، بسته آموزشی (کتاب درسی و برنامه‌های آموزشی و پرورشی)، ارزشیابی (کمی و کیفی)، روش‌های یاددهی و یادگیری (الگوهای اجتماعی یادگیری، یادگیری فردی، پردازش اطلاعات و الگوهای سیستم رفتاری)، محیط یادگیری (رسمی و غیررسمی) و هدف (توسعه سواد قومی، تبیین نگرش‌ها و ارزش‌ها، شایستگی‌های اجتماعی، رشد و توسعه فردی، توانمندی در مهارت‌ها و بهبود فردی برای اصلاح اجتماعی) بودند. بنابراین متخصصان و برنامه‌ریزان می‌توانند از ابعاد و مولفه‌های فوق برای پرورش هویت چندفرهنگی دانش‌آموزان استفاده کنند.

روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از حیث شیوه اجرا، آمیخته (کیفی-کمی) می‌باشد. جامعه آماری در بخش کیفی شامل ۲۰ نفر از خبرگان جامعه علمی دانشگاهی و متخصصان بررسی عملکرد دانش‌آموزان می‌باشد و معیارهای انتخاب مصاحبه شوندگان شامل سابقه فعالیت در زمینه هویت و نقش آموزش در شکل‌گیری هویت از طریق انتشار مقاله در نشریات معتبر داخلی یا خارجی، راهنمایی پایان نامه دوره تحصیلات تکمیلی یا سابقه شرکت در گردهمایی‌ها، سمینارها و یا سایر مجامع تخصصی می‌باشد. جامعه آماری در بخش کمی شامل کلیه مدیران، معاونین، معلمان و کارکنان مدارس مقطع ابتدایی منطقه پنج شهر تهران که در سال ۱۳۹۹ اشتغال دارند که تعداد آنها ۵۰۰ نفر می‌باشد. جهت برآورد حجم نمونه مورد نیاز در بخش کمی پژوهش از فرمول کوکران استفاده شد و تعداد ۲۱۷ نفر به عنوان نمونه از کلیه کارکنان و مدیران آموزش و پرورش منطقه پنج تهران و کلیه مدارس مقطع ابتدایی منطقه، انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی پژوهش حاضر به صورت هدفمند از طریق رویکرد گلوله برفی می‌باشد. در این روش پایه انتخاب موارد نمونه توسط پژوهشگر با توجه به هدف‌های مطالعه و ماهیت تحقیق استوار است. در این روش پژوهشگر یک شرکت‌کننده را از طریق شخص دیگری پیدا می‌کند. در این پژوهش تعداد افرادی که جهت مصاحبه انتخاب شده‌اند بر اساس اصل کفایت داده‌ها بدست آمده است. به این ترتیب ابتدا با تعداد ۱۸ نفر از افراد مورد نظر مصاحبه صورت گرفت

و مصاحبه‌ها جنبه تکراری پیدا نمود. پس از ارائه نتایج به متخصصان و صاحب نظران مربوطه و مشورت با آنها برای تأیید روایی پژوهش، تصمیم گرفته شد تا با افراد دیگری از جامعه تحقیق مصاحبه‌ها ادامه یابد و بدین ترتیب با دو فرد آگاه دیگر مصاحبه صورت گرفت و در نتیجه پس از مصاحبه با ۲۰ نفر اشباع نظری حاصل گردید و پس از تأیید روایی آن توسط خبرگان موضوع، محقق به این جمع‌بندی رسید که دیگر نیازی به مصاحبه بیشتر نیست. روش گردآوری داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته از اعضای جامعه آماری صورت گرفت. برای تحلیل مصاحبه‌های صورت گرفته و اسناد منتخب از روش کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شد و روش گردآوری داده‌ها در بخش کمی طی پرسشنامه محقق ساخته بر اساس نتایج بخش کیفی انجام شد. با بررسی پایایی سازه‌ها مشاهده شد مقدار ضریب پایایی ترکیبی بالاتر از ۰.۷۰۷ می‌باشد. علاوه بر این، شاخص آلفای کرونباخ نیز برای این سازه‌ها بالاتر از حداقل قابل قبول (۰.۶) می‌باشد. از این رو در این مرحله، پایایی سازه‌ها و سنج‌ها به طور کلی مورد پشتیبانی قرار می‌گیرد. همچنین، برای کفایت مدل اندازه گیری، روایی همگرایی سازه‌هاست. ارزیابی این مفهوم با استفاده از شاخص میانگین واریانس استخراج شده انجام شد. سازه، زمانی از روایی همگرا برخوردار است که این ضریب برای آن، بالاتر از ۰.۵ باشد. میانگین واریانس استخراج شده برای سازه‌های اصلی مدل بالاتر از ۰.۵ بوده و روایی همگرایی سازه‌های مدل تحقیق مورد پشتیبانی قرار گرفت. در بخش کیفی پس از تحلیل مصاحبه‌ها در مجموع ۹ بعد و ۶۱ مؤلفه شناسایی شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA2020 انجام شد و در بخش کمی از روش تحلیل عاملی و از نرم افزار SPSS 16 و Smart PLS استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

کدگذاری باز بر اساس گزاره‌های کلامی مفاهیم و سازه‌های سطح اول شکل می‌گیرد و سپس با تجمیع سازه‌های سطح اول، محورها (کدگذاری محوری) صورت می‌گیرد.

جدول ۱. استخراج مفاهیم در مرحله کدگذاری باز

ردیف	کد باز	فراوانی
1	اعتقادی- اخلاقی	۱
2	حفاظتی و امنیتی	۱
3	سازمانی	۳
4	جسمانی	۱
5	روانشناختی	۱
6	محتوای متناسب با اهداف آموزشی	۲
7	مخاطب شناسی برای کودکان در برنامه و محتوای درسی	۱
8	بازی و ایفای نقش	۲
9	قصه گویی	۱
10	عملی- میدانی	۵

۴	بحث گروهی	11
۳	مشارکتی	12
۵	حل مسئله	13
۴	پرسش و پاسخ	14
۶	مهارت‌های حرفه‌ای	15
۲	درک خصوصیات روحی و روانی کودک	16
۴	جذابیت مربیان برای کودکان	17
۳	کارکرد و نقش الگویی مربیان و معلمان برای کودکان	18
۴	تسلط بر ویژگی‌های فرهنگی-دینی و ملی جهت آگاه نمودن کودکان	19
۲	ویژگی‌های شخصیتی- اخلاقی و ارزشی معلمان	20
۱	ویژگی‌های سازمانی- جمعیت شناختی	21
۱	زبان نقش سیستم‌های آموزشی غیر آکادمیک مانند مراکز فرهنگی، مساجد	22
۱	احترام به خرده فرهنگ‌ها دین	23
۳	شیوه و طرز فکر روش‌های زندگی	24
۱	سنت‌ها	25
۱	ارزش‌ها توقعات	26
۲	زبان نقش سیستم‌های آموزشی غیر آکادمیک مانند مراکز فرهنگی، مساجد	27
۱	احترام به خرده فرهنگ‌ها دین	28
۲	خانواده	29
۱	زادگاه	30
۵	شغل	31
۴	الگوهای اجتماعی	32
۳	پروشکا گروه‌های همسالان	33
۵	سن	34
۴	ملیت	35
۶	جنسیت	36
۲	شناخت اجتماعی	37
۴	عواطف و احساسات کودکان تلقیات کودکان	38
۳	شناخت اجتماعی	39
۱	تلویزیون	40
۲	رادیو	41
۳	تبلت	42
۳	موبایل	43
۳	برنامه کودک و نوجوان	44
۳	روابط اخلاقی- فرهنگی در خانواده‌ها	45

۱	آموزش و پرورش	46
۱	ارزش های اخلاقی جامعه و محیط بیرون مدرسه	47
۲	انتقال ارزش ها در بین خانواده ها	48
۳	آموزش مهارتها به فرزندان	49
۱	ایجاد بستر لازم جهت رشد جسمانی و روانی	50
۱	پرورش عادات نیکو در فرزندان	51
۲	تقویت منبع کنترل درونی فرزندان	52
۱	توسعه احساس مسئولیت پذیری در بین فرزندان در بستر خانواده	53
۳	آموزش ارزش های دینی به فرزندان	54
۱	آموزش مدیریت مالی به فرزندان	55
۱	برقرار ارتباط سازنده بین والدین و فرزندان	56
۲	بازهای رایانه ای	57
۱	استفاده از فناوری های دیجیتال در ارائه محتوای آموزشی	58
۲	برگزاری مسابقات در بسترهای دیجیتال	59
۱	محتوای آموزشی ایرانی- اسلامی در رسانه ها	60
۵	ساخت فیلم ها و سریالهایی با محتوای هویت ایرانی- اسلامی	61
۴	برگزاری میزگردهایی جهت توسعه هویت ایرانی- اسلامی بچه ها	62
۳	برگزاری مسابقه هایی در رسانه های اجتماعی حول محور هویت ایرانی- اسلامی	63
۵	داستان های مرتبط با پیامبران	64
۴	شناخت اساطیر ایرانی و الگوبرداری در ساخت قصه های کتاب های آموزشی	65
۳	استقبال از آثار نویسندگان در راستای شکل دهی هویت کودکان مانند قصه های جمالزاده، قصه های شیرین مغزدار و قصه بازی شادی.	67
۱	معرفی کشور به دانش آموزان از طریق قصه های کودکان	68
۲	تصویر خوانی با تاکید بر شناخت هویت و نمادهای ایرانی- اسلامی	69
۱	ایجاد فعالیتهایی مانند سفالگری با موضوع هویت ایرانی- اسلامی	70
۲	ارائه داستان های مصور دینی در نقاشی های کلاسی و دیواری در مدرسه	71
۱	توجه به جنس و سن مخاطبان در برنامه های تلویزیون	72
۵	متناسب سازی زمان پخش برنامه های تلویزیونی با گروه مخاطب	73
۴	انتخاب مجریان محبوب کودکان	74
۳	شناسایی آسیب های ناشی از سهل انگاری در آموزش هویت ایرانی- اسلامی	75
۵	برگزاری برنامه هایی برای والدین جهت آگاه سازی آنها	76
۴	معرفی الگوهای نقش اسلامی و ایرانی مانند پیامبران اسلام و پهلوانان، اسطوره های ایرانی	77
۶	معرفی الگوهای نقش ایرانی در داستان های دانش آموزان در کلاس درس	78
۲	برگزاری مسابقاتی در بین دانش آموزان در راستای ترسیم شخصیت های ملی- مذهبی در قالبهای مختلف	79
۴	بکارگیری الگوهای نقش ایرانی- اسلامی در کارهای هنری و دستی دانش آموزان	80

۳	حفظ سرود ملی	81
۴	آشنایی با زبان فارسی و علاقه به آن	82
۲	آشنایی با نقشه جغرافیایی کشور	83
۱	جشن گرفتن اعیاد و مناسبت‌های اسلامی- ایرانی در مدرسه	84
۱	معرفی اعیاد و مناسبت‌ها به دانش آموزان و آشنایی آنها با فلسفه نامگذاری هر کدام از این مناسبتها	85
۱	آشنایی دانش آموزان با اقوام مختلف کرد، لر، ترک، بلوچ و غیره	86
۱	آشنایی دانش آموزان با لباس‌های محلی هر کدام از اقوام ایرانی	87
۱	تهیه لباس‌های اقوام مختلف ایرانی در اعیاد مختلف و نمایش سمبلیک آنها	88
۱	دیدار از موزه‌های تاریخی، موزه دفاع مقدس و غیره	89
۱	دیدار از بناهای تاریخی و تشریح داستان و پیشینه این بناها برای دانش آموزان	90
۳	آشنایی دانش آموزان با ذائقه غذایی ایرانی	91
۲	آشنایی دانش آموزان با غذاهای محلی ایرانی	92
۱	آشنایی دانش آموزان با سنت‌های غذایی ایرانی در اعیاد و مراسمات مختلف	93

در مرحله نخست از کدگذاری محوری و گزینشی، کلیه ایده‌ها و مفاهیم مهم از متن مصاحبه‌ها استخراج و متناسب با مفهوم آن، یک کد یک یا چند کلمه‌ای به آن داده شده است. در این مرحله و به منظور جمع‌بندی کدهای داده شده، در ابتدا مفاهیم معرفی شده در جدول‌های قبل که در یک راستا هستند و یا معرف یک مفهوم مشترک بوده که به نام‌های متفاوتی ارائه شده است، یکی شده و سپس بر اساس نزدیکی مفاهیم موجود به یکدیگر، دسته‌بندی می‌شوند. در مرحله بعد و براساس کدهای موجود در هر دسته کدهای محوری، که در حقیقت نشان‌دهنده مفهوم مشترک کدهای باز موجود در آن گروه است، مشخص می‌شود.

جدول ۲. کدگذاری محوری و گزینشی

مؤلفه‌ها	ابعاد
اعتقادی- اخلاقی	اهداف و محتوای آموزشی
حفاظتی و امنیتی	
سازمانی	
جسمانی	
روانشناختی	
محتوای متناسب با اهداف آموزشی	
مخاطب شناسی برای کودکان در برنامه و محتوای درسی	
بازی و ایفای نقش	
قصه گویی	
عملی- میدانی	
بحث گروهی	روش‌های یاددهی و یادگیری آموزشی
مشارکتی	

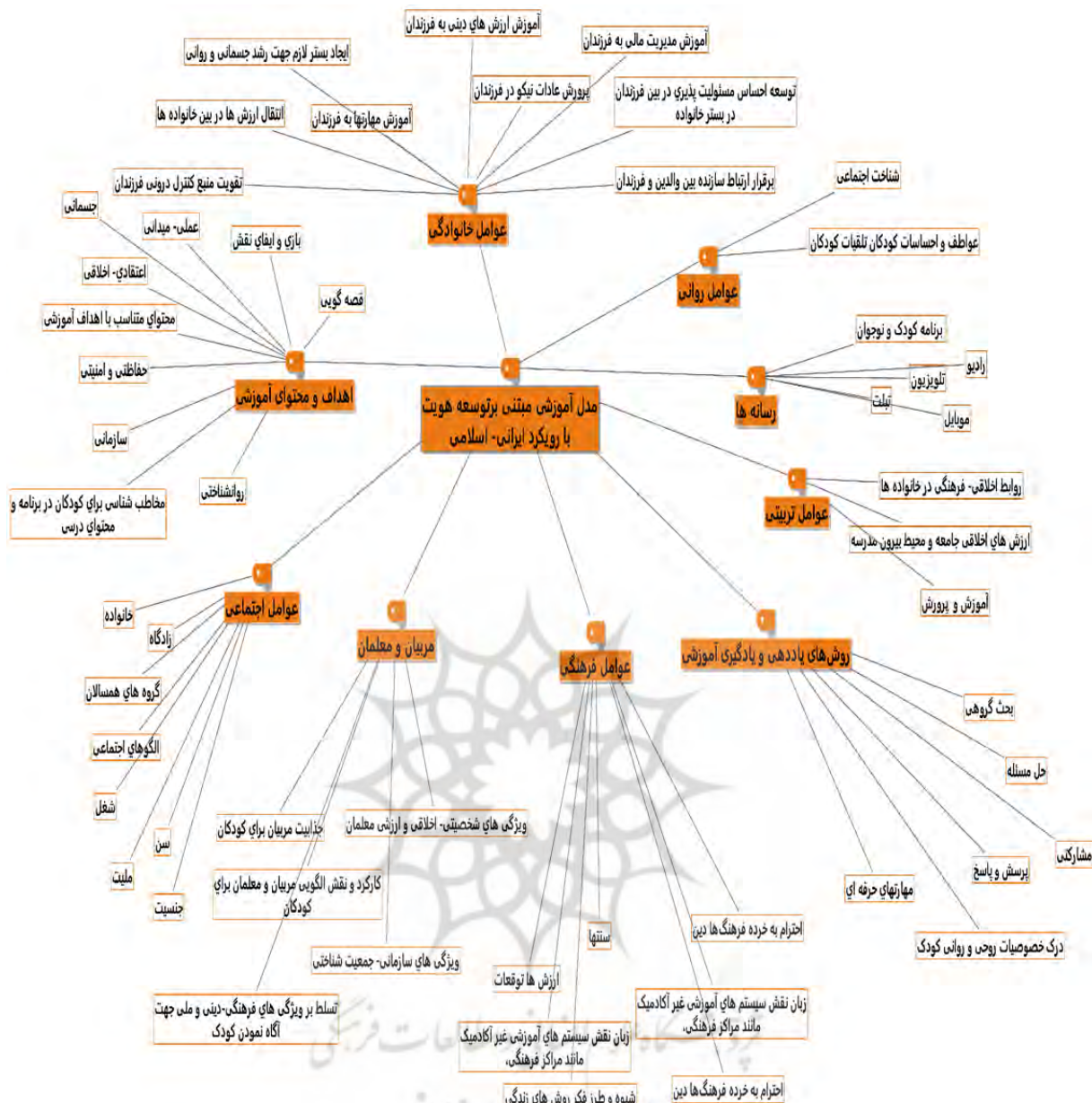
مؤلفه‌ها	ابعاد
حل مسئله	
پرسش و پاسخ	
مهارت‌های حرفه‌ای	
درک خصوصیات روحی و روانی کودکان	
جذابیت مربیان برای کودکان	مربیان و معلمان
کارکرد و نقش الگویی مربیان و معلمان برای کودکان	
تسلط بر ویژگی‌های فرهنگی-دینی و ملی جهت آگاه نمودن کودکان	
ویژگی‌های شخصیتی-اخلاقی و ارزشی معلمان	
ویژگی‌های سازمانی-جمعیت شناختی	عوامل فرهنگی
زبان نقش سیستم‌های آموزشی غیر آکادمیک مانند مراکز فرهنگی، مساجد	
احترام به خرده فرهنگ‌ها دین	
شیوه و طرز فکر روش‌های زندگی	
سنت‌ها	عوامل اجتماعی
ارزش‌ها توقعات	
زبان نقش سیستم‌های آموزشی غیر آکادمیک مانند مراکز فرهنگی، مساجد	
احترام به خرده فرهنگ‌ها دین	
خانواده	عوامل روانی
زادگاه	
شغل	
الگوهای اجتماعی	
گروه‌های همسالان	عوامل تربیتی
سن	
ملیت	
جنسیت	
شناخت اجتماعی	عوامل تربیتی
عواطف و احساسات کودکان تلقیات کودکان	
شناخت اجتماعی	
تلویزیون	
رادیو	عوامل تربیتی
تبلت	
موبایل	
برنامه کودک و نوجوان	
روابط اخلاقی-فرهنگی در خانواده‌ها	عوامل تربیتی
آموزش و پرورش	
ارزش‌های اخلاقی جامعه و محیط بیرون مدرسه	

مؤلفه‌ها	ابعاد
انتقال ارزش‌ها در بین خانواده‌ها	عوامل خانوادگی
آموزش مهارتها به فرزندان	
ایجاد بستر لازم جهت رشد جسمانی و روانی	
پرورش عادات نیکو در فرزندان	
تقویت منبع کنترل درونی فرزندان	
توسعه احساس مسئولیت پذیری در بین فرزندان در بستر خانواده	
آموزش ارزش‌های دینی به فرزندان	
آموزش مدیریت مالی به فرزندان	
برقرار ارتباط سازنده بین والدین و فرزندان	

تحلیل داده‌های کیفی در نرم افزار MAXQDA 2020 و خروجی نهایی مؤلفه‌های استخراج شده به شکل زیر است.

نمودار ۱. مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی-اسلامی

در بخش کمی گام نخست، تحلیل عاملی تاییدی برای مؤلفه‌های مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی-اسلامی دانش آموزان مقطع ابتدایی انجام یافت. به منظور اندازه گیری پایایی سنج‌ها از بار عاملی گویه‌ها استفاده می‌شود. به صورت مشخص نرم افزار پی آل اس بار عاملی مورد قبول برای گویه‌ها را ۰.۷ در نظر می‌گیرد. جدول زیر بار عاملی هریک از گویه‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۳. بار عاملی

سؤال	بار عاملی	سؤال	بار عاملی
q1	.742	q26	.563
q2	.851	q27	.616
q3	.618	q28	.798
q4	.784	q29	.345
q5	.562	q30	.617
q6	.599	q31	.578
q7	.873	q32	.465
q8	.621	q33	.797
q9	.571	q34	.586
q10	.718	q35	.496
q11	.823	q36	.488
q12	.641	q37	.615
q13	.546	q38	.697
q14	.782	q39	.581
q15	.878	q40	.488
q16	.443	q41	.717
q17	.582	q42	.577
q18	.719	q43	.696
q19	.683	q44	.436
q20	.776	q45	.555
q21	.462	q46	.459
q22	.416	q47	.560
q23	.699	q48	.482
q24	.579	q49	.639
q25	.389		

همانطور که از جدول بالا مشخص است همه مؤلفه‌ها از بار عاملی مناسب برخوردار بودند.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل

متغیرها	R ²	R Adjusted	Q2
اهداف و محتوای آموزشی	۰/۱۱۴	۰/۱۱	۰/۰۶
روش‌های یاددهی و یادگیری آموزشی	۰/۱۱۳	۰/۱۱	۰/۰۶
مربیان و معلمان	۰/۰۱۴	۰/۰۱	۰/۰۰۴
عوامل فرهنگی	۰/۴۳۱	۰/۴۳	۰/۲۳
عوامل اجتماعی	۰/۲۲۸	۰/۲۲	۰/۱۸
عوامل روانی	۰/۱۱۴	۰/۱	۰/۰۷۱
رسانه‌ها	۰/۵۱۴	۰/۱۱	۰/۰۶
عوامل تربیتی	۰/۲۱۳	۰/۱۱	۰/۰۶
عوامل خانوادگی	۰/۰۱۴	۰/۰۱	۰/۰۰۴
GOF		۰/۳۳۲	
SRMR		۰/۰۳۳	

در جدول فوق با توجه تفسیر شاخص‌های ارائه شده باید گفته شود که مدل مورد بررسی شده در ۵ شاخص خود دارای برازش مناسب می‌باشد.

R2: این شاخص مهمترین معیار ارزیابی متغیر درونزا می‌باشد. و مقادیر قابل قبول برای ارزیابی آن ۰.۱۹، ۰.۳۳، ۰.۶۷ می‌باشد.

Q2: شاخص Q2 مثبت و بزرگ نشان از قابلیت بالا هستند مبتنی بر جدول ذکر شده باید گفته شود که رسانه‌ها، عوامل آموزشی و عوامل اجتماعی قدرت بالایی در تبیین گری دارند.

SRMR: مقدار این شاخص کمتر از ۰.۱ ارزیابی می‌شود. متناسب با این گزاره باید گفته شود که مدل در این شاخص از برازش مناسبی برخوردار می‌باشد.

GOF: این شاخص، مجذور ضرب دو مقدار متوسط مقادیر اشتراکی و متوسط ضرایب تعیین است. مقادیر ۰.۳۶، ۰.۲۵ و ۰.۰۱ به ترتیب قوی، متوسط و ضعیف برای شاخص GOF توصیف شده است. بر این مبنا می‌توان برازش مدل را در این شاخص متوسط ارزیابی کرد.

بحث و نتیجه گیری

فرایند هویت یابی از دوران نوجوانی آغاز و تا بزرگسالی ادامه دارد. هویت ملی به مجموعه‌ای از گرایش‌ها و افکار مثبت نسبت به الگوهای هویت بخش در یک کشور اشاره دارد که شامل ارزش‌های سازنده مختلفی همانند ارزشهای ملی، فرهنگی، دینی، در ابعاد گوناگون تاریخی، اجتماعی، تاریخی، جغرافیایی، سیاسی و زبانی است. هویت ملی ایرانی دارای عنصر اسلامی و ایرانی است که در تاریخ معاصر ایران با چالش‌های مختلفی روبرو شده است. بر همین اساس حفظ هویت اسلامی-ایرانی یکی از دغدغه‌های مهم کشور ما در سال‌های اخیر بوده است. جهت برطرف نمودن این دغدغه اقدامات گوناگونی در سطح نظام آموزش و پرورش رخ داده است. افزایش شناخت و آگاهی نسل جدید لزوم توجه به عناصر هویت ملی-دینی را بیش از پیش نشان می‌دهد. تهدیدهای از منظر فرهنگی از جمله تهدیدات هویتی بواسطه جهانی شدن متوجه کشورهایی همچون کشور ایران است. لذا بررسی طراحی مدل آموزشی که مبتنی بر توسعه هویت ایرانی-اسلامی در بین دانش آموزان باشد ضرورت ویژه‌ای دارد. این مهم در مطالعه حاضر مورد بررسی قرار گرفت.

بر اساس کدگذاری سه مرحله‌ای باز، محوری و گزینشی در بخش کیفی مطالعه حاضر مشخص شد که مدل آموزشی مبتنی بر توسعه هویت با رویکرد ایرانی-اسلامی دانش آموزان مقطع ابتدایی منطقه پنج تهران شامل ۹ بعد و ۶۱ مؤلفه می‌باشد. این مؤلفه‌ها عبارتند از: بعد اهداف و محتوای آموزشی شامل مؤلفه‌های: اعتقادی-اخلاقی، حفاظتی و امنیتی، سازمانی، جسمانی، روانشناختی، محتوای متناسب با اهداف آموزشی، مخاطب شناسی برای کودکان در برنامه و محتوای درسی؛ بعد روش‌های یاددهی و یادگیری آموزشی شامل مؤلفه‌های: بازی و ایفای نقش، قصه گویی، عملی-میدانی، بحث گروهی، مشارکتی، حل مسئله، پرسش و پاسخ؛ بعد مربیان و معلمان شامل مؤلفه‌های: مهارت‌های حرفه‌ای، درک خصوصیات روحی و روانی کودک، جذابیت مربیان برای کودکان، کارکرد و نقش الگویی مربیان و معلمان برای کودکان، تسلط بر ویژگی‌های فرهنگی-دینی و ملی جهت آگاه نمودن کودکان، ویژگی‌های شخصیتی-اخلاقی و ارزشی معلمان، ویژگی‌های سازمانی-جمعیت شناختی؛ بعد عوامل فرهنگی شامل مؤلفه‌های: زبان، نقش سیستم‌های

آموزشی غیر آکادمیک مانند مراکز فرهنگی، مساجد، احترام به خرده فرهنگ‌ها، دین، شیوه و طرز فکر، روش‌های زندگی، سنت‌ها، ارزش‌ها، توقعات؛ بعد عوامل اجتماعی شامل مؤلفه‌های: خانواده، زادگاه، شغل، الگوهای اجتماعی، گروه‌های همسالان، سن، جنسیت، ملیت؛ بعد عوامل روانی شامل مؤلفه‌های: شناخت اجتماعی، عواطف و احساسات کودکان، تلفیات کودکان؛ بعد رسانه‌ها شامل مؤلفه‌های: تلویزیون، رادیو، تبلت، موبایل، برنامه کودک و نوجوان، میزگرد، گفت و گو و مسابقه؛ بعد عوامل تربیتی شامل مؤلفه‌های: روابط اخلاقی- فرهنگی در خانواده‌ها، آموزش و پرورش، ارزش‌های اخلاقی جامعه و محیط بیرون مدرسه؛ بعد عوامل خانوادگی شامل مؤلفه‌های: انتقال ارزش‌ها در بین خانواده‌ها، آموزش مهارت‌ها به فرزندان، ایجاد بستر لازم جهت رشد جسمانی و روانی، پرورش عادات نیکو در فرزندان، تقویت منع کنترل درونی فرزندان، توسعه احساس مسئولیت پذیری در بین فرزندان در بستر خانواده، آموزش ارزش‌های دینی به فرزندان، آموزش مدیریت مالی به فرزندان، برقرار ارتباط سازنده بین والدین و فرزندان. بر اساس نتایج تحلیل کمی، تمامی ابعاد و مؤلفه‌های مدل دارای اعتبار بودند و مدل از برازش مناسب برخوردار است.

این نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش (Jackson et al, 2021)، (Karimi, 2018)، (Choi et al, 2021) (Ismaeili, 2020) (Joshi, 2020) (Abbas Hashemi et al, 2019) (Verhoeven et al, 2019) مطابقت دارد. (Jackson et al, 2021) بیان کردند که پدربزرگ و مادربزرگ‌های اقلیت‌های قومی نقشی حیاتی در زندگی نوه‌هایشان دارند. نقش مهمی که پدربزرگ و مادربزرگ اقلیت قومی مورد بررسی قرار گرفته و در عین حال فرض نشده، عملکرد آنها در جامعه پذیری نژادی-نژادی و رشد هویت نوه‌هایشان است. نتایج نشان داد که پدربزرگ و مادربزرگ اقلیت قومی از سنین پایین و ادامه زندگی در طول شرکت کنندگان چند نژادی، در روند اجتماعی شدن نژادی و نوه‌های خود دو فرآیند کانونی را در پیش گرفته‌اند: به عنوان چراغ‌های اجتماعی سازی فرهنگی و دروازه بان‌های تک مرکز. (Karimi, 2018)، در مطالعه‌ای در مورد موضوع هویت مطالب بسیار زیادی در منابع مختلف ذکر شده است که از جمله می‌توان به کیفیت تشخیص فرد و شناسایی وی در جامعه اشاره کرد به گونه‌ای که فردی که هویت نداشته باشد و از این موهبت بی بهره باشد دچار گم گشتگی، تهی بودن، عدم تکامل زندگی، می‌شود و نمی‌تواند به زندگی ادامه دهد. به این نتیجه رسید که هویت مهمترین مساله‌ی دوران زندگی است و رشد آن به معنا دار کردن زندگی کمک می‌کند؛ هویت باید به گونه‌ای رشد یابد که مدام تغییر نکند بنابراین لازم است که از همان دوران پیش دبستانی این مساله جدی گرفته شود و چون زمینه‌ی خودشناسی را در افراد فراهم می‌کند باعث ایجاد ثبات در آنها می‌شود و بر اساس الگوی هویت اسلامی و ایرانی می‌توان گفت هویت جنسیتی از نمونه‌های هویت هست که رفتار و نگرش‌های فرد نسبت به جنسیتش را مشخص می‌کند، حق دادن هویت به کودک مورد تاکید اسلام است و همچنین هویت اخلاقی از موضوعات مهم بحث هویت در الگوی اسلامی است چرا که اهمیت بررسی شناخت هویت کودک به طور ناخود آگاه در ذهن افراد وجود دارد و عدم شناخت درست هویت زمینه‌ی بی تعادلی را فراهم می‌آورد و برای داشتن یک هویت موفق افراد را از همین سن به داشتن تفکر موفق و احساس احترام تشویق کنیم.

باتوجه به نتایج به دست آمده پیشنهاد می‌شود دست اندرکاران نظام آموزش و پرورش و سیاستگذاران حوزه کودکان به ارائه راهکارهای تقویت دو وجه ایرانی و اسلامی در محتوای آموزشی ارائه شده در مدارس بپردازند. پیشنهاد می‌شود که مشارکت خانواده‌ها، مربیان در فرایندهای پرورشی در مدارس مورد عنایت دست اندرکاران آموزش و

پرورش قرار بگیرد و در این راستا برنامه‌های تشویقی فرهنگی تعریف و طراحی گردد. پیشنهاد می‌شود سمینارها و همایش‌هایی جهت آگاهی بخشی به اعضای خانواده‌ها و مربیان و مدیران مدارس در راستای وجوه هویت ایرانی-اسلامی برگزار گردد. پیشنهاد می‌شود آموزش و پرورش به عنوان مهد اصلی جهت توسعه هویت ایرانی-اسلامی مورد توجه ویژه سیاست‌گذاران آموزشی قرار بگیرد و زیرساخت‌های مالی و آموزشی را در راستای توسعه هویت ایرانی-اسلامی در اختیار داشته باشد. در ادامه پیشنهاد می‌شود سازوکارهای شناسایی شده در این مطالعه مورد بررسی اولیه و امکان‌سنجی قرار بگیرند و برنامه‌های عملیاتی سازی آنها در مقطع ابتدایی طراحی گردد. این سازوکارها عبارتند از: استفاده از فناوری‌های دیجیتال در ارائه محتوای آموزشی، برگزاری مسابقات در بسترهای دیجیتال، محتوای آموزشی ایرانی-اسلامی در رسانه‌ها، ساخت فیلم‌ها و سریالهایی با محتوای هویت ایرانی-اسلامی، برگزاری میزگردهایی جهت توسعه هویت ایرانی-اسلامی بچه‌ها.

Reference

- Abbas Hashemi, T., & Sharifi, A., & Imani, M. (2019). Designing a model for developing the multicultural identity of elementary school students in Tehran based on the foundation's data theorizing approach. *Educational Leadership & administration*, 13(4), 51-63. DIO: [20.1001.1.27171329.1398.13.4.4.1](https://doi.org/10.1001.1.27171329.1398.13.4.4.1) (In Persian).
- Akbari, A. (2020). Evaluation of Iranian-Islamic Components in the Intellectual System of the Supreme Leader. *NATIONAL STUDIES*, 21(3 (83)), 45-63. SID. <https://sid.ir/paper/374633/en>
- Azizi, H., & Shafei, E., & Golshani, A. (2018). Realizing Political Development in the Islamic-Iranian Model of Progress. *ISLAMIC IRANIAN PROGRESS MODEL*, 6(11), 157-183. SID. <https://sid.ir/paper/261953/en>
- Brooks, M. C., & Ezzani, M. D. (2022). Islamic school leadership: Advancing a framework for critical spirituality. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 35(3), 319-336. DOI: [10.1080/09518398.2021.1930265](https://doi.org/10.1080/09518398.2021.1930265)
- Choi, Y., Bouwma-Gearhart, J., & Ermis, G. (2021). Doctoral students' identity development as scholars in the education sciences: Literature review and implications. *International Journal of Doctoral Studies*, 16, 89- 125. <https://doi.org/10.28945/4687>
- Eismaili Joshghani., M. (2020), design of the Iranian-Islamic lifestyle model with a sociological approach. *Sociological Researches*, 14(3), 101-125. https://soc.garmsar.iau.ir/article_678005. (In Persian).
- Eltyaminia, P., & rezaei ardani, F. (2022). The Role of New Technologies in Educating and training Students in Corona situation (Emphasis on Iranian-Islamic Identity). *Pouyesh in Humanities Education*, 8(28), 131-152. https://humanities.cfu.ac.ir/article_2427. (In Persian).
- Farzbod, M., & Rezaei, A., & Jan Alizadeh Choubbasti, H. (2017). Collective memory and Iranian identity. *National Studies*, 19(1 (73)), 20-3. SID. <https://sid.ir/paper/509129/fa>. (In Persian).
- Ghalamkarian, S. M., nasiri, F., & Shahriari gerayi, F. (2023). Analysis of the content of Persian books in the elementary period based on the introduction of Iranian-Islamic myths, patterns and thinkers. *Research in Elementary Education*, 4(8), 69-86. Doi: [20.1001.1.26765500.1401.4.8.5.0](https://doi.org/10.1001.1.26765500.1401.4.8.5.0)
- Gheysari, Z., & Shahabizadeh, F., & Ghanifar, M. (2016). Examining the role of identity styles in the psychological well-being of non-religious and normal students, the first international conference on psychology and social sciences, Tehran, <https://civilica.com/doc/534601>. (In Persian).
- Haghighat, S. S. (2018). Iranian-Islamic Identity: Discourse Analysis. *The Journal of Human Rights*, 13(1), 91-110. doi: [10.22096/hr.2018.31641](https://doi.org/10.22096/hr.2018.31641). (In Persian).

Karimi. A. (2018), explaining the issue of identity from the perspective of Iranian-Islamic identity model with emphasis on preschool children. The first national conference on the identity of Iranian Islamic children in preschool. (In Persian) .

Mehrabi Koushki, R., & Emamjomehzadeh, S. J., & Massodnia, H., & Rabani, A. (2016). Investigating the Role of Identity Styles in Explaining National Identity (Case Study: Students of the University of Isfahan). *Journal of Applied Sociology*, 27(2), 43-60. doi: 10.22108/jas.2016.20490. (In Persian) .

Nahoki Abdul Salam, N. & Hossein Zahi, D., and Jangi Zaei, N. (2016). The relationship between identity styles and spiritual intelligence of adolescents. World Conference on Management, Economics, Accounting and Human Sciences at the beginning of the third millennium. SID. <https://sid.ir/paper/827763/fa> (In Persian) .

Pasha-Zaidi, N., & Odeh, M. (2019). The life of PII: Developing a positive Islamic identity. *Positive Psychology in the Middle East/North Africa: Research, Policy, and Practise*, 257-284 DOI:10.1007/978-3-030-13921-6_12

Rashedi, M., & Mousazadeh, Z., & Abolmaali Alhosseini, Kh., & Bagheri, F. (2020). Phenomenology of factors affecting the formation of Iranian-Islamic identity of youth from the perspective of experts.

Two scientific quarterly journals of educational sciences from the perspective of Islam. Imam Sadiq University. 8(15). 53-76. DOI: [10.30497/edus.2021.240344.1436](https://doi.org/10.30497/edus.2021.240344.1436). (In Persian) .

Rodrigues, A. B. G. C., & Stobäus, C. D., & Mosquera, J. J. M. (2016). Identity as study object of positive psychology. *Creative Education*, 7, 1119-1125. <http://dx.doi.org/10.4236/ce.2016.78116>

Shah Amiri, T., & Bakhtiar Nasrabadi, H., & Rahmani, J., & Saadatmand, Z., (2022). Identifying the components of the Iranian-Islamic lifestyle in order to promote the activities of the Association of Parents and Teachers of Education based on the Delphi method, *Quarterly Journal of Research in Education and Islamic Education*, Volume 30, Number 54. 213-179 <https://civilica.com/doc/1491402>. (In Persian) .

Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of inter-group conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of inter-group relations* (pp. 33–47). Monterey, CA: Brooks/Cole.

Tokoz Goktepe, F., & Kunt, N. (2021). Obstructions in normative teacher identity development: a case study in Turkey. *Professional Development in Education*. DOI:10.1080/19415257.2021.1879217.

Verhoeven, M., & Poorthuis, A. M., & Volman, M. (2019). The role of school in adolescents' identity development. A literature review. *Educational Psychology Review*, 31, 35-63. DOI:10.1007/s10648-018-9457-3